

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים ואחד

היכל
ששי

מאמר צאינה וראינה תרל"ט

מאת כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מליובאוויטש

הנחת בנו כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ק

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

מאה ושתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע ונ"ד שנה לנשיאותו

לזכות

זאב יוסף חיים בן שיינא דינה

בקשר עם יום הולדתו

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ולהצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנה בגשמיות וברוחניות

מתוך שמחה וטוב לבב

בחי' מצותיו שהוא מה שהקב"ה מניח תפילין והקב"ה מתעטף בציצית שע"י נמשך בחי' י"ה של שם הוי' (וע"י קיום המ"ע הנה עי"ז ממשיכים להיות הקב"ה מניח תפילין כו' ונמשך בחי' יו"ד ה"א של שם הוי' כו'). ונמצא כי יש ג' מדרגות, ע"י מל"ת ממשיכים בחי' י"ה שלמטה משם הוי', ואח"כ ע"י מ"ע ממשיכים בחי' ו"ה דשם הוי', וענין זכור עם י"ה רמ"ח היינו בחי' מצותיו שהקב"ה מניח תפילין שנמשך ע"י בחי' י"ה דשם הוי' כו'.

**MAAMMAR
TZ'ENA UR'ENA —5639**

Copyright © 2004 by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:
291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / Fax 778-4148
www.kehotonline.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

זהו רק השורש שלהם, אבל בעצם הם למטה מבחי' מ"ע דהיינו בחי' י"ה שלמטה משם הוי' כמשי"ת, וכאן נאמר כמו דיעה (זו). הנה בקרי"ס אמרו עזי וזמרת י"ה ולע"ל נא' בישעי' (כ"ו א') ביום ההוא יושר השיר הזה כו' כי ביי"ה הוי' צור עולמים ואיתא במדרש תלימין בקי"ס ה' השיר של שני אותיות עזי וזמרת י"ה, אבל לע"ל יהי' השיר של ששה אותיות כי ביי"ה הוי' צור עולמים, ולכא"ו צ"ל הלא שם הוי' הוא ג"כ י"ה וא"ו ה"א וא"כ מהו ב' פעמים י"ה.

הנה בישעי' סי' ל"ח במכתב לחזקי' כתיב אמרתי לא אראה י"ה י"ה בארץ החיים כו' כי יש ב' בחי' י"ה, וזהו ג"כ מ"ש מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה שיש ב' בחי' י"ה, דהנה פי' יו"ד ה"א הוא שיו"ד הוא בחי' צמצום כדי שיוכל להיות אח"כ בחי' ה' התפשטות וא"ו המשכה כו', והיינו שאפי' כדי שיהי' בחי' שם הוי' הוא ג"כ ע"י צמצום דיו"ד, ולכן מתחיל שם הוי' ביו"ד, וכדי שיתהווה עולמות הנבראים משם הוי' צ"ל עוד צמצום והתפשטות דיו"ד ה"א, וזהו כי ביי"ה הוי' צור עולמים שכדי שיוכל להיות בחי' בריאת העולמות משם הוי' הוא ע"י צמצום דיו"ד דוקא ואח"כ ה' התפשטות, והיינו בחי' י"ה דבי"ה, שע"י בחי' יו"ד ה"א זה הוי' צור עולמים. ואפי' היינו העוה"ב והעוה"ז כמארז"ל ברבות בראשית פי"ב דט"ו ע"ב, וכ"ה במנחות דף כ"ט ע"ב, ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז, וע' בישעי' ע"פ בטחו בהוי"ז (כ"ו ד') דקס"ד ב'. והנה בשעת בריאת העולם לא ה' הרע מעורב בהטוב כ"א שהטוב ה' בפ"ע והרע בפ"ע רק ע"י חטא עה"ד נתערב טו"ר, לכן העבודה עכשיו ע"י מל"ת שהוא בחי' הרחקת הרע להפריד הרע מן הטוב כי לא יגורך רע כתיב, ואז אח"כ יכול להיות נמשך ע"י קיום מ"ע בחי' ה' של שם הוי'.

וזהו שמי עם י"ה שסי"ה מל"ת זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע, פי' כי ע"י מל"ת שמפרידים הרע מן הטוב ע"י ממשיכים בחי' י"ה דבי"ה הוי' צור עולמים והיינו ע"י בחי' סור מרע, וזהו מן המיצר קראתי י"ה שע"י המיצר באתכפי' ואתהפכא במצות ל"ת ע"י קראתי י"ה דהיינו בחי' י"ה דבי"ה הוי' צור עולמים (פי' דהיינו בחי' יו"ד ה"א שלמטה משם הוי', והיינו בחי' י"ה שביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז כו'), ואח"כ ע"י בחי' ועשה טוב דהיינו קיום רמ"ח מ"ע ע"י ממשיכים בחי' אותיות ו"ה של שם הוי' וזהו זכרי עם ו"ה רמ"ח, אבל בחי' י"ה של שם הוי' הוא בחי' היותר גבוה וע"ז אמרו בכהאריז"ל שאין יכולים להמשיך מבחי' יו"ד ה"א של שם הוי' כ"א ע"י בחי' מס"נ בק"ש שהוא למסור נפשו באחד כו', וע' בלק"ת מענין מושבותיכם תביאו לחם תנופה בביאור על ואהי' אצלו אמון דך ע"ג.¹³

ומ"ש במ"א שזכור עם י"ה רמ"ח מ"ע שע"י מ"ע ממשיכים מבחי' י"ה, היינו כי יש ב' בחי' מצות, דהמצות שניתנו לנו הנה על ידם ממשיכים מבחי' ו"ה, אבל יש

ב"ה.

פתח דבר

לקראת כ"ף מר-חשון הבעל"ט, יום הולדת את כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הננו מוציאים לאור הנחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ממאמר ד"ה צאינה וראינה תרל"ט מאת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע.

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה מגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (שרשם בתוך כרך כתבייד הנחות ממאמרי אביו כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע משנת תרל"ט).

מאמר זה הוא תדפיס מ"ספר המאמרים תרל"ט" חלק ב' שנמצא בדפוס.

בסוף הקונטרס באה הוספה – רשימת ומכתב הרה"ג הרה"ח הרא"ח ע"ה ראזנבוים, והם הערות למאמר זה שרשם ע"פ מה ששמע מכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע.

*

לתועלת הלומדים ומעיינים הוספנו בשולי הגליון ציונים ומראי מקומות – נערכו ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב והרה"ת ר' יהונתן דוד שי' (בהרב"צ ע"ה) רייניץ.

מערכת „אוצר החסידים"

כ"ף מר-חשון, יום הולדת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, היתס"ה ברוקלין, נ. י.

11) הובא ונת' בלקו"ת פקודי ד, א. אוה"ת ע' פו. וראה גם אוה"ת בשלח ע' בתרעה שם.
 12) אוה"ת נ"ך שם ע' רז ואילך. סה"מ תרכ"ז א.
 13) בדפוס ווילנא תרס"ד ואילך הוא בדף כ.

בס"ד חה"ש ט"ל לפ"ק יום א' קודם התפלה.

צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, ואמרז"ל מלך שהשלום שלו, הקב"ה נק' שלמה שהוא מלך שהשלום שלו, ואמו היא כנסי, ביום חתונתו מפרש במשנה זו מתן תורה, וזהו שבעת מ"ת אמו שהיא כנסי מעטר עטרה להקב"ה, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו. וצ"ל והלא אמרז"ל בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו מה"ש וקשרו להם שני כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, והאיך אומר כאן שאמו מעטר עטרה להקב"ה, וכאן אומר שקשרו שני כתרים לישראל, ומהו וקשרו לה"ם שני כתרים.

והענין דהנה שניהם אמת, שהנה א' במדרש ע"פ קדושים תהיו כו' והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות מה עשה נטל א' ונתן בראשו ושנים נתן בראש בניו, כך העליונים מכתירים להקב"ה ג' עטרות, וזהו כתר יתנו לך מלאכים המוני מעלה ועמך ישראל קבוצי מטה (הג"ה, ונ"ל כוונתו מ"ש אח"כ כולם קדושה לך ישלש"ו וזהו הג' פעמים קדוש שאומרים וזהו הג' עטרות, עו"ל שאומר כתר יתנו וזהו ראי' שמכתירים לו כו'), נטל א' ונתן בראשו ושנים נתן בראש בניו, וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם, בני בכורי ישראל, וזהו הג' עטרות שהעליונים מכתירים לו ע"י הג' פעמים קדוש, נטל א' ונתן בראשו זהו מ"ש בעטרה שעטרה לו אמו, ושנים נתן בראש בניו זהו מ"ש קשרו לה"ם שני כתרים. אך צ"ל שהרי הוא אומר העליונים מכתירים כו' והעליונים הם מלאכים בכלל וכאן אומר שאמו שהוא כנסי מעטר כו'. ובאמת אינו קושיא כלל דהנה אמרז"ל אין המלאכים אומרים שירה עד שישאל אומרים ק"ש שנא' ברן יחד כוכבי בקר והדר ויריעו בני אלקים, וזהו כתר יתנו לך מלאכים המוני מעלה ועמך ישראל קבוצי מטה, מה שהמלאכים אומרים שירה זהו ע"י ועמך ישראל כו', וא"כ מה שהעליונים מכתירים כו' זהו בכח התחתונים. אך צ"ל לפ"ז אומרו ביום חתונתו שרק במ"ת אמו מעטר עטרה להקב"ה והלוא בכ"י אומרים ק"ש וא"כ בכ"י אמו מעטר עטרה להקב"ה. והענין דהנה אי' במדרש מהיכן זכו ישראל לק"ש ממ"ת כשאמר וידבר אלקים אמר שמע ישראל אנכי הוי' אלקיך כו' לא יהי' לך כו' נענו כולם ואמרו הוי' אלקינו הוי' אחד, וזהו הקבלה על שני המאמרים, ובאמת באנכי ולא יהי' לך כלול כל התורה, דאנכי כולל רמ"ח מ"ע ולא יהי' לך כולל שס"ה מל"ת, וזהו שכללות התורה מפי הגבורה שמענו, וע"ז אמרו ה' אלקינו הוא קבלת מאמר דאנכי ורמ"ח מ"ע כלולים בו, ה' אחד הוא קבלת מאמר לא יהי' לך ושס"ה מל"ת כלולים בו, ועי"ז זכו לק"ש, וא"כ ק"ש שייך למ"ת. ומה שאומרים בכ"י, הוא שבכ"י יש מ"ת,

צאינה וראינה: הנחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב
מהמאמר ד"ה זה שנדפס לעיל ע' תד ואילך. וראה
הננסמן שם לכללות המאמר.
ה' אלקינו . . מאמר דאנכי ורמ"ח מ"ע . . ה'
אחד . . לא יהי' לך ושס"ה מל"ת: ראה לעיל ע' תה.
וש"נ.
שבכ"י יש מ"ת וזהו שמברכין נותן התורה:
ראה תו"א בשלח סה, ב. לקו"ת תזריע כג, א.

ושאלתי אז כשנכנסתי ביחידות מפיו הק', לפ"ז יהי' שרש המ"ע ב"ה ושרש הל"ת ב"ה, כידוע שהוי' אלקינו הוא יחוד או"א והוי' אחד הוא יחוד ז"נ. והא מבואר בלקו"ת פקודי באריכות ובכמה דוכתי ששרש הל"ת הם ב"ה ומ"ע ב"ה, ולכן שמי עם י"ה בגימט' שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח.

והשיב לי בזה"ל: מבואר במ"א זכור עם י"ה גימט' רמ"ח, הרי מ"ע שייך ל"ה, כי יש לאו הניתק לעשה, גם יש חילוק מצד נותן התורה לגבי המקבל.

ולא הבנתי אז כוונתו, רק רשמתי לזכרון דבריו הקדושים. ואולי יש לפרש לפענ"ד, כי התורה בשרשה כמו שהיא למעלה (היינו בכתב, תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן גי' כתר), שם שרש הל"ת גבוהים יותר, ובכ"מ לאו קודם להן, וזהו שמי עם י"ה שס"ה כו', וכשקבלו ישראל למטה את התורה (היינו כמו דאורייתא מחכמה נפקת) וזהו זכור ושמור, הנה זכור בכלל ציווי על מ"ע ושמור על ל"ת, כמו השמר פן ואל אינו אלא ל"ת, אז שרש המ"ע ב"ה, כי זכור עם י"ה רמ"ח.

והנה הוי' אלקינו הוי' אחד זהו קבלת הדברות אנכי ולא יהי' לך הכוללים כל התרי"ג מצות, אז שייך מ"ע להוי' אלקינו יחוד או"א י"ה. ואולי מטעם זה, לענין קיום המצות, מ"ע גדולה שדוחה את ל"ת, אבל לענין תשובה שנצרך אז לעורר שרש התורה כמ"ש למעלה בכדי למלאות הפגם כו', הנה אם עבר על מ"ע ושב, אינו זז משם עד שמוחלין לו, ועל ל"ת תשובה תולה ויוה"כ מכפר כו'. ע"י אגרת התשובה פ"א.

עוד שאל איש אחד ממנו בדרוש הנ"ל, והשיב לו ג"כ. ובפעם שני אכתוב לך אי"ה מה ששאל ומה שהשיב.

הנני דורך דו"ש ומצפה לתשובתך

אברהם חיים

* * *

ביאור מב"ק אדמו"ר מהר"ש בענין הנ"ל

זכור הוא מ"ע כי זכור עם י"ה רמ"ח מ"ע, ולכא"ו צ"ל הלא שמי עם י"ה שס"ה מל"ת וזכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע כו' (בקבלה¹⁰ יש ב' דיעות, הא' הוא של"ת הם ב"ה של שם הוי' ומ"ע הם ו"ה של שם הוי', ויש דיעה שהגם ששרש ל"ת הם מבחי' י"ה

(8) נדפס לעיל לפני מכתב זה.
(9) ביאור זה הוא מתוך ד"ה זכור את יום השבת, בסה"מ תרכ"ז, ע' קכט-ל, ומועתק כאן כי שייך למ"ש ברשימת הרה"ח הרא"ח ע"ה.
(10) ראה אוה"ת יתרו שם ע' תתקמה ואילך.
שם (כרך ז) ע' ב'תרצט. ב' תשג. וראה גם שם ע' תתקכא. שם (כרך ז) ע' ב'תרצה. אוה"ת בשלח (כרך ז) ע' ב'תרעו.

וזהו שמברכין נותן התורה, וצ"ל בכ"י קבלת התורה, וזהו שאומרים ק"ש, וא"כ בכ"י יש מה שאמו מעטר עטרה להקב"ה.

והנה להבין ענין [ביום חתונתו], הנה כתי' והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו ואמרז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה, וצ"ל איך שייך שיאמרו קדוש לפני הצדיקים כדרך שאומרים לפני הקב"ה. והנה בס' כלי פז מקשה זה ואומר קשה הדבר להולמו, שקשה לקבל דבר זה איך שייך שיאמרו לפניהם קדוש, וכ' שם שהרמ"ק בפרדס מתרץ זה דהנה צדיקים הם המקיימים תומ"צ ויתעלו לצדיק וצדק שהם יסוד ומל' דאצי', ומלאכים דבריאה אומרים קדוש ליסוד ומל' וממילא דאומרים קדוש לצדיקים, וזהו יאמר שממילא יאמר להם קדוש, אך הוא דוחק. ורבינו ז"ל תירץ באו"א.

והענין דהנה אמרז"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, והם הג' עטרות ג"פ קדוש. והענין דהנה כתי' לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו. דהנה בתחילת הבריאה היו המים למעלה מהארץ, דהנה בכל דבר הנברא יש ד"י ארמ"ע, ובטבע הבריאה הוא שכל דבר שכבד יותר נופל למטה יותר, וידוע דעפר הוא כבד יותר מכל היסודות לכן נפל למטה יותר, והמים שהוא בערך קל יותר מהעפר הוא הקיף את הארץ והארץ הי' מוקף מהמים, והרוח הוא קל יותר לכן הי' על המים וכמ"ש ורוח אלקים מרחפת על פני המים, והאש שהוא בערך רוחני יותר לכן הוא למעלה מכולם, דיסוד האש הוא תחת גלגל הירח, ואח"כ הי' הגזירה יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה שיהי' היפך טבע הבריאה שהארץ יהי' למעלה מהמים, וזהו שכתבי יורדי הים באניות שנק' יורדים מפני שהארץ הוא למעלה מהמים, וזהו לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו, מפני חסד ה' שנמשך בעולם, דכדי שיהי' מציאות העולם צ"ל ארץ.

אינו אלא לא תעשה, אז שורש המ"ע ביה ולכן זכור עם י"ה רמ"ח, והנה ה' אלקינו ה' אחד זהו קבלת הדברות אנכי ולא יהי' לך הכוללים כל התרי"ג מצות, אז שייך מ"ע לה' אלקינו יחוד או"א י"ה. ואולי מטעם זה לענין קיום המצות מ"ע גדולה שדוחה את ל"ת, אבל לענין תשובה שנצרך אז לעורר שורש התו' כמו שהיא למעלה הנה אם עבר על מ"ע ושב אינו זו משם עד שמוחלי לו, ועל ל"ת תשובה תולה ויוהכ"פ מכפר (ע' אגרת התשובה פ"א).

(ב) בד"ה צאינה וראינה שם (לעיל ס"ע תה"ו) איתא: ארז"ל (בב"ב ד"ה ע"ב) עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה . . . ולכאורה זהו דבר תימא מאד איך יתכן שיאמרו קדוש לפני הצדיקים כדרך שאומרים לפני הקב"ה . . . ותירץ הרמ"ק בס' הפרד"ס שצדיקים יתעלו לע"ל בצדיק וצדק שהם יסוד ומל', ונודע כי יסוד ומל' הם מע"ס דאצי' וא"כ כשהמלאכים (דבריאה) יאמרו קדוש לפני הקב"ה פי' הקב"ה הוא ז"א ומל' ממילא יאמרו לפני הצדיקים ג"כ, כנ"ל שהצדיקים יתעלו לע"ל בבחי' צדיק וצדק יסוד ומל'. אך זהו דוחק, ורבינו ז"ל תירץ תירוץ אחר כמשי"ת לקמן אי"ה.

[על מ"ש בהמאמר על פי' הרמ"ק: „אך זהו דוחק“] שאלו מאדמו"ר: מהו הדוחק.

וענה: אשר יש מלאכים גם באצי' שאומרים שירה לפני הקב"ה, מוכרח לומר שענין הקב"ה הוא במדריגה גבוה מז"א ומל' דאצי', ולשם יתעלו הנשמות לע"ל, דהא מבואר שיאמרו לפניהם כדרך שאומרים לפני הקב"ה, ולפי פי' רבינו ז"ל אתי שפיר.

* * *

מכתב הר"ח ע"ה ראזנבוים בענין הנ"ל

כבוד ב"א' היקר משכיל על דבר אמת, רחימא דנפשאי, כ"ש מר שמואל שיחי'

ביום ג' י"ט תמוז שלחתי לכם מכתבי באריכות כאשר הבטחתי לכם, ועתה הנני מוסיף ידי לכתוב לכם.

הנה בשבועות שנת תרט"ל בחיי אדמו"ר נבג"מ הייתי בליובאוויטש, ושמעתי שם דרוש נכבד המתחיל צאינה וראינה, ומדבר שם בענין מהיכן זכו ישראל לק"ש ממתן תורה, שפתח הקב"ה שמע ישראל אנכי כו' נענו כולם ואמרו ה' אלקינו ה' אחד, ה' אלקינו הוא קבלה על דבור אנכי, ה' אחד על דבור לא יהי' כו', אשר ב' דברות אלו הם כוללים רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת.

מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' קעה. וש"נ. אוה"ת בשלח ע' תקצו. לעיל ע' שצב.

והנה להבין ענין [ביום חתונתו]: התיבות „[ביום חתונתו]“ שבין חצאי ריבוע נוספו בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב. ובהמאמר ד"ה זה הנדפס לעיל ע' תה הלשון הוא: ולהבין ענין ג' עטרות והעטרה שנטל לעצמו.

והנה בס' כלי פז . . . וכ' שם שהרמ"ק בפרדס: הובא באוה"ת ויקרא (כרך ד) ע' אצנה. נ"ך (כרך ב) ע' תשסב. עיי"ש. ורבינו ז"ל תירץ באו"א: בד"ה קדושים תהיו בס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ס"ע קעז"ח. ח"ב ע'

תכב. וראה אוה"ת נ"ך (כרך ב) שם ע' תשסא. עיי"ש.

והענין דהנה כתי' לרוקע הארץ: בהבא לקמן ראה אוה"ת ויקרא שם ע' אצט ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' קעט ואילך. עזר"ת ע' רד ואילך. תש"ט ע' 185 ואילך. ועוד.

והאש שהוא בערך רוחני יותר: ראה לעיל ע' תו בהערה.

ואח"כ הי' הגזירה יקוו המים: ראה אוה"ת ויקרא (כרך ד) שם ס"ע אצט. סה"מ תשי"ח ע' 205. וש"נ.

(5) ראה אגה"ק ס"כ (קל, א). ועוד.

(6) נדפס בס' „תולדות אברהם חיים“ (קה"ת = 7) בן אחי.

וְצִלְלָה למה ה' בתחילת הבריאה שהמים יכסה ארץ ואח"כ יהי' הגזירה יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה, ה' לו בתחילת הבריאה להיות כך שהארץ יהי' למעלה מהמים, הגם שבטבע הבריאה הוא שכל דבר שהוא כבד יותר נופל למטה יותר, אך הנה הקב"ה הוא כל יכול ובאפשרי שיהי' הארץ למעלה מהמים כמו שאח"כ ה' כן, והי' לו בתחילה להיות כן. וצ"ל על מה זה מרמוז. והענין דהנה ים ויבשה הוא עלדא"כ ועלדא"ג, דהנה כל מה שיש בים יש ביבשה חוץ מן החולדה, וההפרש בין ברואים שבים לברואים שביבשה, דהברואים שבים הם מובלעים במי הים, דהנה כל עיקר מהותם הוא מהמים, כמו דגים שעיקר מהותם מהמים לכן יש להם קרירות כמו יסוד המים, וקבלת החיות שלהם ג"כ מהמים וכשפורשין מהים הם מתים. וכמו"כ נבראים דעלדא"כ כמו מלאכים הנה כ' בי נשבעתי נאום הוי', וצ"ל איך אומר מלאך ע"ע בי נשבעתי וכן נאום ה', והענין דהנה מלאך הוא שליח ויש בו כח המשלח, ובפ"ע הוא אינו מהות כלל שהוא בטל בתכלית, והכלי שלו אינו מסתיר כלל על האור והחיות שלו, ודבר ה' הוא הדובר בו והיינו הכח המשלח, ולכן יכול לאמר ע"ע בי נשבעתי נאום ה' שהוא הכח המשלח ובפ"ע אינו מהות כלל, וכן ותקרא שם ה' הדובר אלי' מפני שאינו מהות כלל בפ"ע והוא בטל בתכלית, הגם שיש לו גוף וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהט, רק שהוא מב' יסודות, דהנה כל דבר כלול מד' יסודות ארמ"ע, אך זהו נבראים דעלדא"ג, אבל נבראים דעלדא"כ הם רק מב' יסודות הדקים, מ"מ ה"ה גוף, אלא שהגוף והכלי שלהם אינו מסתיר על האור והחיות שלהם וזהו נבראים דעלדא"כ. וזהו כמו משה שכ' מן המים משתיהו שהי' נשמה דעלדא"כ וכמו שהי' בעלדא"ג ה' ג"כ בבחי' עלדא"כ, וזהו משה משה לא פסיק טעמא בינייהו, ונבראים דעלדא"ג הגם שהם מקבלים חיות מהארץ וכמ"ש ארץ אשר ממנו תצא לחם, וכן כל הדברים צומח חי מדבר כולם מקבלים מהארץ, דצומח תחילה נרקב לגמרי והוא העלאת מין להכח הצומח שבארץ ואח"כ הוא צומח מהכח הצומח שבארץ, הרי שהוא בהארץ דוקא דתחילה הוא נרקב לגמרי, וכמו"כ האדם הנה כתי' וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, וכמו"כ בע"ח גופם מהארץ ומקבלים חיות ג"כ מהארץ, ומ"מ הם מופרדים מהארץ דהוא חי כשהוא שט באויר או בים, וכן צומח לאחר שנגדל א"צ להארץ. וזהו"ע נבראים דעלדא"ג שהם נפרדים מהארץ. וכמו"כ יובן למעלה דנבראים דעלדא"כ הם בטלים לאלקות, ונבראים דעלדא"ג הם יש ודבר נפרד בפ"ע. וזהו דכתי' גבי משה ונתתי מטר ארצכם בעתו והאיך קאמר ונתתי, דמה שאומר ונתתי הוא מפני שקאי בא"י, דהנה כתי' הנותן מטר בארץ השולח מים ע"פ חוצות, דבשאר ארצות הוא שולח מים ע"י שליח אבל בא"י הוא נותן בעצמו, אך איך

הוספה

רשימת ומכתב הרה"ג הרה"ח ר' אברהם חיים ע"ה ראזנבוים

הוספה לד"ה צאינה וראינה שבועות תרט"ל מה שאמר אדמו"ר [מהר"ש]

א) בד"ה צאינה וראינה אות א' (לעיל ע' תה) איתא: ארז"ל במד"ר ואתחנן קרוב לטוף הפרשה שמדיכין זכו ישראל לק"ש ממתן תורה, שפתח הקב"ה שמע ישראל אנכי ה' אלקיך כו', נענו כולן ואמרו ה' אלקינו ה' אחד. והיינו כי ה' אלקינו הוא קיבול על הדיבור אנכי ה' אלקיך, וה' אחד הוא קיבול על לא יהי' לך . . . וק"ש היינו ה' אלקינו ה' אחד הוא קבלה על אנכי ולא יהי' לך שכוללים כלליות תרי"ג מצות, שאנכי כולל רמ"ח מ"ע, ולא יהי' לך כולל שס"ה ל"ת כמ"ש בסש"ב ר"פ כ'.

שאלתי מפי אדמו"ר: לפ"ז יהי' שורש המ"ע ב"ה ושרש הל"ת ב"ה, כידוע שה' אלקינו הוא יחוד או"א, וה' אחד הוא יחוד זו"ג, והא מבואר בלק"ת פ' פקודי באריכות ובכמה דוכתי ששרש הל"ת הוא ב"ה ומ"ע ב"ה, ולכן שמי עם י"ה גימ' שס"ה זכרי עם ו"ה גימ'ט רמ"ח.

והשיב: דמבואר במ"א זכור עם י"ה גימ' רמ"ח. נמצא דמ"ע שייך ל"ה, כי יש לאו הניתק לעשה. גם יש חילוק בזה מצד נותן התורה לגבי המקבלי.

[וע"ז מעיר הרא"ח ע"ה ראזנבוים:] צ"ע, ואולי יש לפרש כי התורה בשרשה כמו שהיא למעלה שרש הל"ת גבוהים יותר, ובכ"מ לאו קודם להן וזהו שמי עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח. וכשקבלו ישראל למטה את התורה, וזהו זכור ושומר, הנה זכור בכלל ציווי על מ"ע, ושומר ציווי על ל"ת, כמו השמר פן ואל

הרה"ג הרה"ח ר' אברהם חיים ע"ה ראזנבוים: ראה אודותו בהערת כ"ק אדמו"ר ז"ע בס' השיחות ת"ש (ע' 120): „הרא"ח ראזנבוים מפלעשניץ, נולד לערך בשנת ת"ר. בעודנו אברך ה' אצל אדמו"ר הצ"צ. מחסידי כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע. החליף ש"ת עם רבני דורו. וראה עוד ע"ד תולדותיו בארוכה ראה בס' „תולדות אברהם חיים“ (קה"ת, תשנ"ח).

1) רשימות אלו נמצאים בכתי' (מס' 1869).

בהכתי' נמצאים עוד הוספות והערות להמאמר מהרא"ח ע"ה, ממה שהוסיף כ"ק אדמו"ר מהר"ש בעת אמירת המאמר, רובם נדפסו לעיל בהנחת

השומעים מד"ה צאינה וראינה בשולי הגליון. אך חלק קטן מהוספות אלו לא נדפסו כי כבר הובא תוכנם בהנחת השומעים שנדפס לעיל.

2) דף ג, ב ואילך.

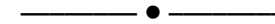
3) בהכתי' כתב כאן הרא"ח: „נתעלם ממני מקומו“. וראה רבינו בחיי יתרו כ, ח. קונטרס נפתולי אלקים שבסו"ס הבחיי (הוצאת קראקא שנב"ג) פ' יתרו סל"ד. נת' בתור"א יתרו סט, ד. תויח שמות ח"ב (הוצאת תשס"ד) רסד, ג. סה"מ תרכ"ז ע' קכט [ובמקומות שנסמנו שם בתחילת המאמר]. 4) ראה לקמן ביאור ע"ז מכ"ק אדמו"ר מהר"ש, וע"פ מש"ש יובן מש"כ כאן. עיי"ש.

ראה לקו"ת בחוקותי נ, א. סה"מ תרכ"ט ע' ריד ואילך. תרל"ב ח"א ע' לט. תרל"ג ח"א ע' נא. לקו"ש ח"ג ע' 1014. ח"ד ע' 1087. ובכ"מ. וזהו דכתי' גבי משה ונתתי מטר: ראה בהנסמן בהערה שלפנ"ז.

ים ויבשה הוא עלדא"כ ועלדא"ג: בהבא לקמן ראה לקו"ת צו טז, ד ואילך. מאמרי אדה"ו פרשיות ח"א ע' רנה ואילך. רסז ואילך. שער האמונה לאדהאמ"צ פד, א ואילך. ועוד. כמו מלאכים הנה כ' בי נשבעתי נאום הוי':

ומתפלל מנחה בהתקשרות יכולים לבוא לבחי' אהבה דכל מאדך. וזהו עמוד העבודה דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס שהוא הארת עצמות א"ס.

וְזָהוּ הקדוש הא' שהוא העטרה שנטל ונתן בראשו, והיינו שיהי' לו רצון ותשוקה לא"ס שהוא קדוש ומובדל שאין ערוך דבי"ה ה' צור עולמים ביו"ד נברא עוה"ב ובה' עוה"ז, ומה תופס מקום ב' אותיות לגבי הדיבור שבאדם, ומכ"ש לבחי' מח' ומכ"ש לגבי עצם מהות האדם, וכללות עוה"ז ועוה"ב הם רק מב' אותיות שאינם רק משם והארה בעלמא שאינו נוגע לעצמות, וזהו שיהי' רצון ותשוקה. וזהו בעטרה שעטרה לו אמו, שכנס"י מעטר עטרה להקב"ה, וזהו אהבה דבכל מאדך.

הו"א אומר כן. והענין דהנה משה הי' מעלדאת"כ, וגם כמו שהי' בעלדאת"ג הי' בבחי' עלדאת"כ דכתי' עליו ונחנו מה פי' בלי מציאות וכלי מהות, וזה כתי' עליו כמו שהי' בעלדאת"ג ושכינה מדברת מתוך גרונו, והי' בטל בתכלית ולכן א' ונתתי ששכינה מדברת מתוך גרונו. והנה בזהר נק' זה בשם נונא ימא רבא (במק"מ ד"ו א' מפרש ימא רבא הוא יסוד אימא) כמו ברואים שבים הם מובלעים במי הים כמו"כ יש בנשמות ג"כ שהם בבחי' עלדאת"כ, ובכלל הוא ההפרש בין מלאכים בגופים* ובין נשמות בגופים ולכן המלאך אינו בעל בחירה שהרי הוא שליח ויש בו כח המשלח ובפ"ע אינו מהות כלל ואינו שייך שישנה מאומה, אבל האדם הוא בעל בחירה ויכול לבחור שיהי' כמו משה, דהנה אמרז"ל מתי יגיעו מעשי למעשי אבותיי הם האבות אברהם יצחק ויעקב, וכמו"כ כמו משה ג"כ, ויכול לבחור ההיפוך לגמרי.

וְזָהוּ שבתחילת הבריאה הי' מים למעלה מארץ, דבסדר השתל' מים למעלה מארץ, דהמים למעלה מארץ ורוח למעלה ממים ואש למעלה מרוח ושמים מקיף לכולם, מ"מ עיקר הכוונה הוא הארץ [וזהו דאי' בכהאריז"ל דלידת הנשמות הוא בשביעי ש"פ מפני שאז הוא זמן קרי"ס], ולכן מ"ת הי' בארץ דוקא, דהים אמר אין בי, תהום אמר אין עמדי, כ"א בארץ דוקא. אפי' מלאכים כשבקשו תורה ואמרו אשר תנה הודך על שמים וא"ל כלום יש בכם יצה"ר, וצ"ל מהו הטענה והלא לא בקשו תורה בגשמיות שאם היו מבקשים בגשמיות יש מצות שצריכין יצה"ר לקיימם, אבל הם בקשו ברוחניות ומהו הטענה כלום כו', אלא מפני שעיקר הכוונה שיהי' בארץ דוקא מפני שהוא מדרי' גבוה נמשך למטה יותר, וכמו אותיות החקוקים על אבן טוב מצד עוצם בהירות האבן א"א לקרות אותם כ"א כשהם על השעוה שאז הם רק הפעולה אז אפשר לקרות אותם, והוא מצד בהירות האבן וכשנתרחקו מן האותיות דוקא אז אפשר לקרותם, כמו"כ בתורה מפני שהוא מדריגה גבוה לכן הוא דוקא בארץ. וזהו אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, מה שאנכי עשיתי ארץ הוא בשביל אדם בראתי, בראתי בגימטריא תרי"ג, ואדם הוא מ"ש זאת התורה אדם, דהנה כתי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה וצ"ל והלא אין לו דמות הגוף ולא גוף ואיך שייך לומר כמראה אדם אלא שהוא בחי' זאת התורה אדם, דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא ושס"ה ל"ת שס"ה גידין. ובאמת הנה הארץ למעלה במדרי' מהשמים, דהנה יש פלוגתא שמים קדמה או ארץ קדמה ואלו אלו דא"ח

ההפרש בין מלאכים בגופים: כ"ה בנוכייק. [ומבואר בכ"מ דגופות המלאכים הם מיסודות רוחניים דאש ורוח. ראה תו"א ד, ב. לקו"ת ברכה צח, א. סידור ערה, ד. ועוד].
המלאך אינו בעל בחירה: ראה תניא פל"ט (נב, רע"ב). אוה"ת נח (כרך ג) תרנח, ב. סה"מ תרכ"ט ע' קסד"ה. וש"נ. תרל" ע' רסת. ועוד.
דלידת הנשמות הוא בשביעי ש"פ . . זמן קרי"ס: ראה בארוכה לקו"ת צו טז, סע"ב ואילך.
שער האמונה לאדהאמ"צ פס"ב ואילך (צז, א ואילך).
מלאכים כשבקשו תורה: בכ"ז ראה גם ביאורו לאדהאמ"צ א, סע"ד ואילך. ולהצ"צ ע' תריב ואילך.
וכמו אותיות החקוקים על אבן טוב . . עוצם בהירות האבן: ראה בכ"ז סה"מ תרכ"ט ע' ריח"ט. ועוד.
וכשנתרחקו מן האותיות: בסה"מ תרכ"ט שם הלשון: כ"א כשחומים אותם על השעוה שמתרחקים מן האבן טוב אז יכולים לקרותם.

וזהו הקדוש האי' בהבא לקמן ראה בארוכה לקו"ת אמור לא, א ואילך.

דבסדר השתל' שמים קדם ובשרש ארץ קדם. וזהו לרוקע הארץ על המים כל"ח, שהארץ הוא עיקר, כי לעולם חסדו הוא תורה דכתי' תורת חסד.

וביאור הענין דהנה מי הים הם מלוחים לכן אסור לרחוץ במי הים מפני שמחזי כרפואה, כן פירש"י, וברמב"ם פ"י משום מעמל, והוא ג"כ מפני המלח שבו, ולכן נק' המוליכים הספינה בשם מלחים כמ"ש גבי יונה וייראו המלחים כשהתחיל לשבור הספינה, וכן אניות הים ומלחיהם, והוא ע"ש המלח. וכשהם בוקעים את עפר הארץ אז הם מים חיים. והנה יש מעלה במים חיים על הים, דהנה יש דעה דים הוא כמקוה ואינו מטהר רק באשבורן, ואפילו להדיעה שמטהר גם בזוחלין ודוקא טומאות הקלות, אבל זב, ואפי' זבה ג"כ יש דעה בב"י לפי' א' דרש"י ולא פסקינן כן דא"י ברייתא בת"כ חומר בזב מבזבה שהזב טעון מים חיים וזבה אינו טעון מים חיים, אבל טומאות החמורות כמו זב ומצורע וטמא מת דמי חטאת טעונין מים חיים.

והנה מ"ש שמי הים הם מלוחים אינו לגריעותא שאומרים שמים חיים יש להם מעלה על מי הים, אינו כן, אלא שמים חיים הם מעולים יותר אבל מי הים הם ג"כ מעלה. דהנה כתי' לא תשבית מלח ברית אלקיך, כמו מלח שאין לו טעם בפ"ע אלא שהוא מטעים את דבר האחר, כמו"כ למעלה הנה טעמים הוא מדרי' גבוה דכמו שיש בתורה טנת"א הנה טעמים הוא מדרי' הגבוה יותר ומאיר בחכ', וזהו מל"ח בגי' מזל ע"ה שהוא מדרי' גבוה, וזהו שהמלח מפריד הדם שהוא גבורה, דהנה יניקת החיצונים הוא מקו השמאל גבו', והמלח מפריד את הדם, וזהו"ע המלח שמטעים שם אלקים, דשם אלקים הם ק"ך צירופי אלקים דכל אות יש בו ך"ד וה' אותיות הרי ק"ך, וזהו שכ' בס"י שתי אבנים בונים שתי בתים, שלשה בונים ששה בתים, ארבעה ך"ד עד שעולה ק"ך, וממ"ח צרופים אחרונים דשם אלקים אפשר לקבל גם הקליפות, והמלח הוא מטעים שם אלקים שמחבר הוי' ואלקים, וזהו שמי הים הם מלוחים. דהנה כתי' ותשליך במצולות ים כל חטאתם, וזהו עמקי הקליפות,

דבסדר השתל' שמים קדם ובשרש ארץ קדם: ראה סה"מ תרכ"ז ע' רעו ואילך. תרכ"ט ע' כג ואילך. שצח ואילך. תרל"ב ח"א ע' קט ואילך. וש"נ.

וביאור הענין דהנה מי הים הם מלוחים: בהבא לקמן ראה אוה"ת ויקרא (כרד ד) שם ע' א"ס ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' קפ ואילך. עזרת' ע' ריב ואילך.

כמיש גבי יונה . . כשהתחיל לשבור הספינה: בינה א, ד: וה' הטיל רוח גדולה אל הים ויהי סער גדול ביים והאני' חשבה להשבר.

טומאות החמורות . . טעונין מים חיים: ראה

לקו"ת שלח מב, ב. [ובהמ"מ לשם]. אוה"ת חוקת ע' תתס.

דהנה כתי' לא תשבית מלח: בהבא לקמן ראה גם לקו"ת ויקרא ג, סע"ד ואילך.

שיש בתורה טנת"א . . טעמים . . הגבוה יותר ומאיר בחכ': ראה בארוכה לעיל ח"א ע' קכ. וש"נ.

מל"ח בגי' מזל ע"ה [= עם הכולל]: ראה לקו"ת ויקרא ד, א. שלח מו, ג. [וראה לעיל ע' תי בהערה].

ק"ך צירופי אלקים דכל אות . . ך"ד וה' אותיות הרי ק"ך: ראה סה"מ תש"ט ע' 188 בהערה.

אך זהו סתם ים, אבל מה שאומרים שמי הים הם מים מלוחים הוא, דהנה אלקים הוא ים אלה, ומים אפשר גם לקליפות לינק, וזהו שמי הים מלוחים להמתיק הגבורות. דש' אלקים.

אמנם מים חיים הוא מדרי' היותר גבוה. ובכלל הוא ההפרש בין צדיקים לבע"ת, דהנה צדיקים אי' בוהר מאן דנטר ברית איקרי צדיק, וזהו שא' ברית אלקיך והול'ל אלקיך, אלא שזהו מאן דנטר כו', דהנה עצם קיום מצות מילה זהו ברית, ומאן דנטיר ברית איקרי צדיק. ובע"ת הוא מדרי' היותר גבוה דמקום שבע"ת עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד, וזהו דבע"ת משכין לי' בחילא יתיר מצדיקים. וזהו משיחא אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא, שגם צדיקים יבואו למדרי' תשובה, דמי שהוא במדרי' עבודת הצדיק אינו במדרי' בע"ת וזה שמשחא כו' שגם צדיקים יהיו במדרי' בע"ת, וזהו דוקא ע"י שנתלבשה הנשמה בגוף שע"י הסתר הגוף יכול לבוא לבחי' זו, וכמו מים שסוכרין הילוכה ע"י היא הולכת בכח און רייסט דורך, כמו"כ ע"י הסתר ע"י יבואו לבחי' זו.

ובכלל הוא ההפרש* בין אהבה דבכל נפשך לאהבה דבכל מאדך, דהנה אהבה דבכל נפשך הוא לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייד כמו שהאדם אוהב חיי נפשו וזה יודע מי שהוא חלוש שרוצה שיבריא והוא שיתפשט החיות, כמו"כ העולם שהוא גוף גדול ויש חיות אלקי המח' אותו, וכמו שאוהב חיי נפשו כמו"כ יהי' לו אהבה לאלקות. ובכל מאדך הוא שיוצא מהגבלת הכלי, דאהבה דבכל נפשך הוא אור ככלי, ואהבה דבכל מאדך הוא שיוצא מהגבלות הכלי ולכן אינו נפסק, דאהבה דבכל נפשך אפשר ליפסק שאינו יכול להיות כל היום בהתבוננות, וכשנפסק ההתבוננות נפסק גם האהבה, משא"כ אהבה דבכל מאדך הוא שיוצא חוץ מהגבלות הכלי לכן אינו נפסק. והנה בע"ת יכולים לבוא לבחי' זו, דהנה בעלי עסקים אינם יכולים להיות תמיד בהתבוננות וכשפונים מעסקם [ולומדים תורה] יכולים לבוא למדרי' בכל מאדך. וזהו מעלת תפלת מנחה שכן אליהו לא נענה אלא בתפלת מנחה, וצ"ל למה תפלת מנחה דוקא, והענין דהנה בתפלת שחרית הוא מיד שניעור משנתו ולא ראה את ההיפך, וכשמתפלל בהתקשרות לאלקות דתפלה הוא ל' התקשרות (בל"א קלעפ) וכמו הטופל כלי חרס, אין זה חדוש כ"כ, אבל בתפלת מנחה שהוא טרוד בעסקיו

* ההפרש בין אהבה דבכל נפשך לאהבה דבכל מאדך: בשולי המאמר נרשם בנוכ"ק: לעבדו בכל לבבכם הוא ג"כ מ"ש בכל לבבך בשני יצריך, ובירור דיצה"ר הוא בכל מאדך, וזהו בחי' מים חיים.

והו מעלת תפלת מנחה: בהבא לקמן ראה אוה"ת וישלח רלה, א. רלו, סע"ב ואילך. נ"ך ס"ע ואילך. תרפ"ח ע' כט ואילך. עא ואילך. עד ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' נב ואילך.

תרל"ה ח"א ע' ד ואילך. טו ואילך. עזרת' ע' פב ואילך. תרפ"ח ע' כט ואילך.